

F e l j e g y z é s

az 1958 évi Brüsszeli Világkiállításon a magyar tudomány bemutatása tárgyában.

Jövő évben - április 17-től október 19-ig - megrendezésre kerül a "Nemzetközi Világkiállítás Bruxelles 1958".

A kiállítás célkitűzéseinek középpontjában a jelenkori technikai haladás, a tudomány és a művészet bemutatása áll, a szokásos külkereskedelmi jellegű anyag kiállítása mellett.

A kiállításon a Szovjetunió és a testvér népi demokráciák többségének társaságában résztvesz a Magyar Népköztársaság is.

Magyarország külön pavillont épített, melynek céljára összesen 5.400 m³ területet igényelt, s ez a pavillon, topografailag pontosan a Szovjetunió és az Egyesült Államok (egyenként a maximálisan igényelhető 25.000 m² területen épített/pavillonjai közé kerül, ami csak fokozza a magyar kiállítással kapcsolatos követelményeket, tartalmi és formai szempontból egyaránt.

A Világkiállításon az önálló pavillonokon és a Világkiállítás területén kívül Bruxelles belvárosában közös kiállítások is lesznek; 1.) tudományos, 2.) építészeti-művészeti kiállítás. Korábbi határozattal ellentétben Magyarország ezeken a kiállításokon is résztvesz.

A kormány a magyar kiállítás ügyeinek intézésére Odze Endrét, a Világkiállítás magyar kormánybiztosává nevezte ki és Baczoni Jenő külkereskedelmi miniszterhelyettes irányításával kormánybizottságot állított fel.

A kormánybiztos felkérte a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy a Világkiállításon a magyar tudomány bemutatásában aktívan vegyen részt, és pedig a magyar pavillonban bemutatandó anyagra vonatkozó javaslattétellel, az anyag rendelkezésre bocsátásával, az ipari és mezőgazdasági kiállítási részlegek kialakításában megfelelő tanácsadással, s végül a pavillon előadótermében a kiállítás folyamán megtartandó néhány tudományos előadással.

Az Akadémia elnöke és főtitkára engem bizott meg a vállalt feladat lebonyolításával, mellyel kapcsolatban az eddigiekről a következőket jelenthetem:

Március 19-én a kormánybizottság ülést tartott, melyre az Akadémiát is meghívták. Ezen az ülésen kiderült, hogy a magyar pavillonban, mintegy 50-80 m² alapterület használható fel tudományos kiállítás céljaira, éspedig a művészeti kiállítás eredetileg 250 m²-re tervezett területének megosztásával. Ez a szűkös terület még határozottabban megszabja, amire már egyébként eredetileg is gondoltunk, hogy a magyar tudomány múltjának és jelenének bemutatása csak olyan kiemelkedő tényekben történhetik meg, melyek a maguk idején uttörő jelentőségűek voltak, illetőleg túlnőttek és túlmutatnak az ország határain. Ezenkívül az elmélet és gyakorlat kapcsolatainak dokumentumai, vagyis a realizált tudományos eredmények - és ez elsősorban a műszaki tudományokra vonatkozik - bemutatathatók a nehéz-, a könnyűipari és a mezőgazdasági kiállítási részleg területén is. Az Akadémiától erre vonatkozólag kért tanácsadói közreműködés legsikeresebben úgy bonyolítható le, ha az illetékes szakbizottságokba az Akadémia is delegál 1-1 tagot. Végül április 19-ig az Akadémia tegyen részletesebb javaslatot, esetleg már vázlatos kiállítási "forgatókönyv" formájában, a kiállítandó anyagra.

Március 25-én sikerült összehívnom az osztálytitkári értekezletet, melyen tájékoztatást adtam az eddigiekről, felkértem az osztályokat, hogy javaslataikat április 5-ig tegyék meg. Figyelemmel a terminus szorosságára is, néhány napos késésre lehet számítani, s így csak a jövő héten lehet képet formálni az osztályok elképzeléseiről.

Március 27-én szóban értesített a kiállítási kormánybiztos, hogy Magyarország mégis résztvevő a közös tudományos kiállításon, s egyben megküldötte ennek programtervezetét /valamint az egyidejűleg tartandó tudományos kongresszusok jegyzékét is/. A programból szószerint idézem a "Tudomány nemzetközi palotájá"-ban rendezendő kiállítás témájára vonatkozó néhány mondatot: "Négy nagy tárgykörbe foglalták a kiállítás anyagát: az atom, a molekula, a kristály és az élő sejt címmel. Bemutatják a négy terület között fennálló összefüggéseket, és mindezt oly módon, hogy a látogató megérthesse a kiállítás alap gondolatát: a tudomány minden ága összefüggő egységet alkot." A "Palotá"-ban tehát az atomfizika, kémia, a szilárd testek fizikája és a biológia tudományos eredményei kaphatnak helyet. Pótlólag megkértem tehát az érdekelt osztályok titkárait, hogy javaslataikat ebben a vonatkozásban is tegyék meg.

A javaslatok beérkezte után az Akadémián felállítandó kiállítási tudományos bizottság megvitatja az anyagot, és összefoglaló javaslatot készít. E bizottság összetételére a következő javaslatot tettem:

Ortutay Gyula	/I.-II.Osztály/
Jánossy Lajos	/III.Osztály/
Zólyomi Bálint	/IV.Osztály/
Kellner Béla	/V.Osztály és Biológiai Csoport/
Csűrös Zoltán	/VI.-VII.Osztály/
Haraszthy Gyula	/Akadémiai Könyvtár/
Rácz István	/Akadémiai Kiadó/

A javaslattal az Akadémia elnöke és főtítkára egyet-
értenek.

Helyes lenne, ha a bizottság tagjai közül Jánossy Lajos a világkiállítás magyar kormánybizottságában az Akadémiát állandó tagként képviselhetné.

Budapest, 1957. április 5.

Major Máté sk.
akadémiai titkár.